

Advies voor de 65ste zitting van de Commissie voor de Status van de Vrouw van de Verenigde Naties over de prioritaire thema's van de volledige en effectieve deelname van vrouwen aan de besluitvorming in de publieke ruimte en het uitbannen van geweld op vrouwen en meisjes

1. De Adviesraad Gender en Ontwikkeling (ARGO) erkent de geleverde inspanningen van België om te komen tot ambitieuze standpunten tijdens de Commissie voor de Status van de Vrouw (CSW) van de Verenigde Naties, maar ook binnen andere internationale instanties zoals de Internationale Arbeidsorganisatie. België pleit daar regelmatig om rekening te houden met onderwerpen die als "gevoelig" worden beschouwd, zoals het uitbannen van geweld op vrouwen en meisjes of de erkenning van de seksuele en reproductieve rechten. Dit advies wil die inspanningen en de inzet van België voor gendergelijkheid nog versterken, in overeenstemming met het bestaande internationaal kader (het actieprogramma van Beijing, het Verdrag van de Verenigde Naties inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen, enz.). Het advies formuleert aanbevelingen over de thema's van de volledige en effectieve deelname van vrouwen aan de besluitvorming in de publieke ruimte en het geweld op vrouwen en meisjes, met het oog op het opstellen van het Belgisch standpunt ter voorbereiding van de onderhandelingen en de goedkeuring van de conclusies van de 65ste Commissie voor de Status van de Vrouw (CSW65.)

1. Aanbevelingen

1.1. Algemene aanbevelingen

2. Pleiten voor een **effectieve deelname van de civiele maatschappij en de organisaties van vrouwen en meisjes uit Noord en Zuid aan alle stadia van de CSW**, in de eerste plaats door de uitwisseling te bevorderen tussen de officiële onderhandelingsruimten en de ruimten voorbehouden voor ngo's, zoals het ngo-forum dat wordt gecoördineerd door UN Women. Bij de herziening van de werkmethoden van de CSW bepleiten dat die onderhandelingsruimten de organisaties van de civiele maatschappij de kans bieden om gehoord te worden en effectief en efficiënt deel te nemen aan de werkzaamheden van de CSW, zowel op het vlak van representativiteit als van stemmen, zoals het geval is in andere instanties van de Verenigde Naties.
3. De **hervorming van discriminerende maatschappelijke normen en genderstereotypes** inbedden in het onderwijs, onder andere door relationele, affectieve en seksuele opvoeding op te nemen in de vorming van jongens en meisjes. Wetten en programma's voor sensibilisering goedkeuren om te strijden tegen seksisme en genderstereotypes, ook met betrekking tot de nieuwe informatie- en communicatietechnologieën¹.
4. De **internationale verdragen over de rechten van vrouwen en meisjes** naleven en zorgen voor een coherent nationaal **structureel draagvlak voor het internationaal kader**. De invoering ondersteunen van juridische instrumenten en programma's voor de verdediging van de rechten van vrouwen en meisjes in het kader van het Actieprogramma van Beijing, het Verdrag inzake de uitbanning van alle

¹ Voor meer informatie over digitalisering ten dienste van ontwikkeling, zie het advies van de ARGO over gendermainstreaming bij het uitvoeren van het strategisch beleid met betrekking tot digitalisering voor ontwikkeling, 28 februari 2018: https://argo-ccgd.be/sites/default/files/180228_avis_digitalisation_final.pdf.

vormen van discriminatie van vrouwen, de Internationale Conferentie over Bevolking en Ontwikkeling, de resoluties van de VN-Veiligheidsraad (o.a. 1325, 1820, 1888, 1889, 1960, 2106, 2122, 2242, 2467, 2493) en ook de relevante regionale kaders.

Voor de Belgische ontwikkelingssamenwerking

5. Het Belgische engagement versneld uitvoeren om de internationale afspraak om 0,7% van het BNI voor de **financiering van ontwikkeling** na te komen. De verbintenis aangaan om 85% van de ontwikkelingshulp toe te kennen aan de versterking van de gendergelijkheid² en 20% van de hulp te besteden aan specifieke projecten voor gendergelijkheid³.
6. De dubbele aanpak blijven toepassen en versterken, met enerzijds **specifieke acties voor gendergelijkheid** en anderzijds de **systematische en structurele transversale inbedding van de genderdimensie** (*gendermainstreaming*) bij het uitstippelen, de uitvoering en de evaluatie van alle beleidslijnen en programma's, met inbegrip van de inzameling en analyse van gegevens.
7. Door middel van **structurele, voorzienbare en langetermijnfinanciering** steun blijven bieden aan **de basissectoren** die van essentieel belang zijn voor het respect voor de rechten van vrouwen en meisjes, voor het uitbannen van geweld en de deelname van vrouwen en meisjes, met name het onderwijs, de gezondheidszorg en de nationale mechanismen voor gendergelijkheid op alle niveaus.
8. Gebruik maken van de methode van **gendergevoelig budgetteren** (*gender budgeting*) om in de budgetten en de monitoring van de uitgaven voor alle programma's en beleidslijnen rekening te houden met de directe en indirecte gevolgen van elke beleidsmaatregel voor de respectieve situatie van vrouwen en meisjes en mannen en jongens in al hun diversiteit.
9. Steun bieden aan en **voldoende middelen voorzien voor de nationale mechanismen en actieplannen voor gendergelijkheid**, ook voor de uitvoering van Resolutie 1325 van de Veiligheidsraad en de verwezenlijking van de prioritaire maatregelen zoals bepaald tijdens de Afrikaanse Regionale Vrouwenconferentie⁴. Ervoor zorgen dat de verbintenissen in het kader van Agenda 2030 en het Actieprogramma van Beijing op elkaar worden afgestemd in een concreet nationaal actieplan met doelstellingen, streefcijfers, indicatoren, een budget en een inclusief mechanisme voor evaluatie en bijsturing.
10. Werken met een **intersectionele aanpak van discriminatie** en rekening houden met de **specifieke noden van de meest kwetsbare mensen**. Bijzondere aandacht besteden aan de meervoudige en elkaar kruisende situaties van vrouwen en meisjes (analfabeet, op het platteland, jong, oud, hoofd van een eenoudergezin, slachtoffer van mensenhandel, behorend tot een inheems volk, getroffen door hiv, met een beperking, lesbisch, migrant, vluchteling of intern ontheemd, enz.) om de onderlinge ongelijkheid en de verschillen met de rest van de samenleving niet verder te verdiepen⁵.

² *Significant Objective* volgens de marker voor het hulpbeleid ter ondersteuning van gendergelijkheid van het DAC.

³ *Principal Objective* volgens de marker voor het hulpbeleid ter ondersteuning van gendergelijkheid van het DAC.

⁴ Beleidsverklaring, kernboodschappen en prioritaire maatregelen in verband met de uitvoering van de Verklaring en het Actieprogramma van Beijing, Afrikaanse Regionale Vrouwenconferentie (Beijing +25), Addis-Abeba, 28 oktober – 1 november 2019.

⁵ Dit sluit aan bij de Algemene Aanbeveling nr. 28 over de fundamentele verplichtingen van de staten die partij zijn, voortvloeiend uit artikel 2 van het Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen, van het Comité voor de uitbanning van discriminatie van vrouwen, 16 december 2010.

11. De transparantie en de systemen voor het verzamelen, analyseren en gebruiken van gegevens binnen de Belgische ontwikkelingssamenwerking verbeteren, onder andere door **beter gebruik te maken van de DAC-gendermarker en de DAC-sectorcodes in verband met gendergelijkheid**, namelijk 15180 met betrekking tot geweld op vrouwen en code 15170 met betrekking tot feministische organisaties en bewegingen en instellingen die werken rond vrouwenrechten. Op basis van een aanpak van intersectionaliteit ook rekening houden met andere variabelen zoals leeftijd, handicap, afkomst, seksuele geaardheid, enz.
12. Meer **steun** bieden aan organisaties van de civiele maatschappij, vooral aan **organisaties voor de rechten van vrouwen en meisjes en feministische bewegingen**, in hun essentiële rol bij het bevorderen en beschermen van de fundamentele rechten en vrijheden van alle vrouwen en meisjes, ook het recht op een leven in vrede en vrij van alle vormen van geweld.
13. De thematische **deskundigheid** en de **competenties** op het vlak van gendermainstreaming en rechten van vrouwen en meisjes versterken bij de **Belgische actoren van de ontwikkelingssamenwerking en haar partners**, zoals de administraties en de verschillende ministeries van de partnerlanden van de Belgische ontwikkelingssamenwerking. Dat kan gebeuren door gebruik te maken van ervaring, bijvoorbeeld op het vlak van gendergevoelig budgetteren, het versterken van synergieën en de uitwisseling van goede praktijken, zoals de zorgcentra na seksueel geweld (ZSG).
14. **Mannen en jongens betrekken om toxische mannelijkheid aan te klagen en positieve mannelijkheid te bevorderen**, een mannelijkheid die niet afhankelijk is van de controle, de dominantie en het “recht” op het lichaam van vrouwen en meisjes. Eraan herinneren dat toezicht houden op het lichaam van vrouwen en meisjes geen uiting van liefde is en dat grenzen en instemming deel uitmaken van de positieve normen die bijdragen aan respect voor de rechten van vrouwen en meisjes.

1.2. Specifieke aanbevelingen in verband met de volledige en effectieve deelname van vrouwen aan de besluitvorming in de publieke ruimte

15. Zorgen voor een **veilige en participatieve omgeving die gunstig is voor de deelname van vrouwen en meisjes**, door steun te bieden aan de goedkeuring van nieuwe wetten en te investeren in programma's die gebaseerd zijn op de normen en principes van de mensenrechten, en op die manier:
 - een eind maken aan het geweld, de intimidatie, het seksisme en de misbruiken waar vrouwen en meisjes het slachtoffer van zijn in de publieke ruimte;
 - de belemmeringen voor de deelname van vrouwen en meisjes vaststellen en wegnemen, met inbegrip van discriminerende maatschappelijke normen en praktijken tegen vrouwen in politieke instellingen, waaronder de partijen;
 - ondersteunende programma's voorzien zoals activiteiten voor empowerment, mentoraat en leiderschapsvorming;
 - positieve acties en/of speciale tijdelijke maatregelen voorzien zoals quota, en sancties opleggen in geval van niet-naleving;
 - de niet-betaalde zorg en huishoudelijke taken die vrouwen en meisjes verrichten, erkennen, beperken en herverdelen:
 - a. tussen de gezinnen en de overheid, door een sociale infrastructuur en toegankelijke en betaalbare openbare diensten van een goede kwaliteit te voorzien, bijvoorbeeld door betaald ouderschapsverlof in te voeren;

- b. tussen vrouwen en mannen, door de mannen en jongens actief te betrekken bij het in vraag stellen en het herdefiniëren van de traditionele rollen van de geslachten;
 - de dieperliggende oorzaken van gewapende conflicten, geweld en instabiliteit aanpakken, met inbegrip van de ongelijkheid op wereldschaal, de genderongelijkheid⁶, de milieuvervuiling, de wapenhandel en de handel in grondstoffen en de uitputting en de schaarste van de natuurlijke hulpbronnen (ook uit de mijnbouw).
16. **Investeren in organisaties voor de rechten van vrouwen en meisjes**, inclusief de politieke netwerken van vrouwen, wat betekent:
- Luisteren naar hun problemen, hun strijd en hun voorstellen, ze zichtbaar maken en er rekening mee houden, door het opzetten van brede, inclusieve en rechtmatige mechanismen voor kennisuitwisseling en overleg, bijvoorbeeld via overleg met lokale vrouwen en vrouwenorganisaties;
 - voldoende en structurele financiering op lange termijn verzekeren;
 - de versterking van hun capaciteiten ondersteunen;
 - open, inclusieve en participatieve processen verzekeren, die hen in staat stellen om invloed te hebben op de beslissingen en de wetten en het beleid te bewaken. Actief het verzet tegen hun deelname aan de besluitvorming bestrijden;
 - hun deelname aan de verschillende fasen van de beleids- en begrotingsprocessen bevorderen, ook in het kader van de respons op COVID-19, in noodsituaties en humanitaire crisissen en in conflict- en post-conflictsituaties.
17. **De hiaten in de uitvoering van Resolutie 1325** van de Veiligheidsraad en de volgende resoluties over vrouwen, vrede en veiligheid invullen, door steun te bieden aan de goedkeuring, de participatieve ontwikkeling en de uitvoering van nationale actieplannen (NAP) in de partnerlanden en door de benoeming en de deelname van vrouwelijke bemiddelaars en onderhandelaars te steunen, inclusieve delegaties aan te moedigen en gebruik te maken van diplomatieke hefboomen als vrouwen afwezig of ondervertegenwoordigd zijn.
18. Bijdragen aan de financiering van **gendergelijkheid binnen programma's voor vrede en veiligheid** door middel van **gemeenschappelijke financieringsfondsen**, zoals het Fonds voor Vredesopbouw, het Centraal Fonds voor Noodinterventies en het Fonds voor Vrouwen, Vrede en Humanitaire Actie. **Het huidige engagement** van de Belgische ontwikkelingssamenwerking **voor multilaterale organisaties voor vrouwenrechten**, en vooral UN Women en UNFPA, **versterken**, met inbegrip van *core funding* en gerichte interventies.
19. Meer en systematisch investeren in de **bevordering van empowerment van vrouwen en hun deelname aan de besluitvorming** in alle sectoren en domeinen (politiek, economisch, sociaal en cultureel) en op alle niveaus.
20. **De digitale genderkloof** verkleinen, ook in het kader van de respons van de Belgische ontwikkelingssamenwerking en humanitaire hulp op de uitdagingen van COVID-19 in de partnerlanden en bij de partnerorganisaties. Er kunnen verschillende hefboomen worden gebruikt, zoals een analyse van de lokale sociaal-culturele context, die rekening houdt met verschillende aspecten van uitsluiting – op het vlak van mobiliteit, inkomen, tijdgebrek en lokale normen over de deelname van vrouwen en

⁶ Hudson, V., Ballif-Spanvill, B., Caprioli, M & Emmett, C., Sex and World Peace, 2014, Columbia University Press

meisjes aan de nieuwe informatie- en communicatietechnologieën (ICT); de evaluatie van initiatieven en programma's in verband met digitalisering voor ontwikkeling met oog voor de toegankelijkheid voor de meest kansarme vrouwen en meisjes; of het ter beschikking stellen van veilige openbare ruimten waar vrouwen en meisjes op regelmatige basis toegang kunnen hebben tot ICT⁷.

1.3. Specifieke aanbevelingen in verband met het uitbannen van geweld op vrouwen en meisjes

Prioriteiten voor het uitbannen van geweld en stigmatisering in het openbaar en het privéleven

21. De veiligheid van vrouwen en meisjes verzekeren via het **financieren van de uitvoering van wetten en beleidsmaatregelen** voor het uitbannen van alle vormen van geweld op vrouwen en meisjes, onder meer via gendergevoelig budgetteren, en ook door **holistische zorg te bieden voor vrouwen die geweld hebben ondergaan**, die beantwoordt aan hun noden en een volledige en goed gecoördineerde dienstverlening omvat, zoals toegang tot juridische diensten en diensten voor huisvesting, gezondheidszorg, ook op het gebied van seksuele en reproductieve gezondheid, psychosociale hulp en economische re-integratie. In de landen die worden getroffen door conflicten of crisissen is het van essentieel belang om de dieperliggende oorzaken van de conflicten, het geweld en de instabiliteit aan te pakken, net als de ongelijkheid op wereldschaal en de structurele factoren van conflicten.
22. **Vrouwen die geweld hebben ondergaan** meer automatisch en systematisch **meer en betere toegang bieden tot het gerecht**, van het lokale tot het nationale niveau:
 - een grotere deelname van vrouwen verzekeren in de sector justitie;
 - nagaan of de bepalingen van de verschillende bestaande juridische systemen voldoen aan de internationale verplichtingen op het vlak van de mensenrechten;
 - vernieuwende en niet-discriminerende institutionele en wetgevende hervormingen doorvoeren om geweld op vrouwen en meisjes te voorkomen en te bestrijden;
 - de belangrijkste actoren van de formele en informele rechtssystemen sensibiliseren en hun capaciteiten versterken om discriminerende houdingen en stereotiep gedrag tegenover vrouwen en meisjes uit te bannen in alle geledingen van de verschillende gerechtelijke systemen;
 - ingrijpen zodat de daders van geweld op vrouwen en meisjes verantwoording moeten afleggen over hun daden en om terugval te voorkomen;
 - gerechtigheid verzekeren voor vrouwelijke slachtoffers van geweld in post-conflictlanden en een algemeen systeem van gerechtigheid en strafrechtelijke verantwoordelijkheid voor seksuele misdrijven uitbouwen.
23. Maatregelen nemen om **verdedigers van mensenrechten en vrouwenrechten te beschermen**, evenals maatregelen om **schendingen en misbruiken** te voorkomen, zoals bedreigingen, (seksuele) intimidatie en geweld, waar vrouwen vooral het slachtoffer van worden wanneer zij zich inzetten voor thema's als het recht op werk, milieu, grond en de natuurlijke rijkdommen. In dat kader bieden de richtsnoeren van de Europese Unie over mensenrechtenverdedigers veel instrumenten om zich op te

⁷ Voor meer aanbevelingen over digitalisering voor ontwikkeling en het verkleinen van de digitale genderkloof, zie het advies van de ARGO inzake gendermainstreaming bij het uitvoeren van het strategisch beleid met betrekking tot digitalisering voor ontwikkeling, 28 februari 2018: https://www.argo-ccgd.be/sites/default/files/180228_advies_digitalisering_final.nl_.pdf.

beroepen⁸. Tegelijk ook strijden tegen straffeloosheid door ervoor te zorgen dat dergelijke schendingen en misbruiken snel en onpartijdig worden onderzocht en dat de verantwoordelijken aansprakelijk worden gesteld voor hun daden.

24. **Conventie nr. 190 van de IAO over geweld en intimidatie** ratificeren en uitvoeren, met bijzondere aandacht voor gendergerelateerd geweld en investeren in een inclusieve en transparante dialoog over gendergerelateerd geweld en intimidatie op het werk. In het kader van de internationale betrekkingen van België en de Belgische ontwikkelingssamenwerking sensibiliseren over dit onderwerp en investeren in de uitwisseling van ervaringen en technische bijstand.
25. Pleiten voor de **effectieve inzet van regionale instrumenten om te strijden tegen geweld op vrouwen en meisjes** (Verdrag van Istanboel, Verdrag van Belém do Pará, Protocol van Maputo). In dat verband onderscheidt het Inter-Amerikaans Verdrag over preventie, bestraffing en uitbanning van geweld op vrouwen (Verdrag van Belém do Pará) zich als een regionaal instrument voor de strijd tegen femicide.

Systemische verandering om de dieperliggende oorzaken aan te pakken

26. Investeren in een **preventieve aanpak op lange termijn** op basis van feitelijke gegevens, met behulp van verschillende middelen om seksistische stereotypes te ontcrachten, de maatschappelijke normen, discriminerende culturele factoren en de ongelijke machtsverhoudingen tussen vrouwen en mannen te veranderen. Relationele, affectieve en seksuele opvoeding vanop jonge leeftijd is in dit opzicht een belangrijk instrument in de strijd tegen schadelijke praktijken en de bijbehorende gezondheidsrisico's (tienerzwangerschappen, seksueel overdraagbare aandoeningen en infecties, gevolgen voor de geestelijke gezondheid, enz.). Het gaat er onder andere om:
- jongeren de kans te bieden om zich te informeren over de cognitieve, emotionele, fysieke en sociale aspecten van seksualiteit en positieve sociale en seksuele relaties aan te gaan;
 - de maatschappelijke normen die geweld als aanvaardbaar beschouwen in vraag te stellen en die te vervangen door positieve normen op het gebied van geweldloosheid en gelijkheid;
 - modellen van mannelijke seksualiteit te bevorderen die niet afhankelijk zijn van controle en dominantie en het "recht" op het lichaam van vrouwen en meisjes. Herhalen dat toezicht houden op het lichaam van vrouwen en meisjes geen uiting van liefde is en dat grenzen en instemming deel uitmaken van de positieve normen die bijdragen aan het respect van de rechten van vrouwen en meisjes;
 - positieve boodschappen over gezonde relaties waarin geweld nooit aanvaardbaar is, te promoten.
27. De **universele toegang tot diensten voor seksuele en reproductieve gezondheid** verzekeren, zonder discriminatie, en vrouwen en meisjes, mannen en jongens, **volledige en bevredigende informatie bieden over hun seksuele en reproductieve rechten** evenals **aangepaste diensten** in dat verband, ook tijdens humanitaire crisissen. De thema's gezondheid, geweld en seksuele en reproductieve rechten moeten met elkaar in verband worden gebracht en worden gezien als integraal onderdeel van het onvoorwaardelijk respect voor het bevorderen en beschermen van de rechten van vrouwen en meisjes in al hun diversiteit.

⁸ Raad van de Europese Unie (Buitenlandse Zaken), 2008, "Zorgen voor Bescherming – Richtsnoeren van de Europese Unie over verdedigers van de mensenrechten": https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/eu_guidelines_hrd_en.pdf

28. Menselijke en financiële middelen investeren in de capaciteiten van de nationale diensten voor statistiek voor het **inzamelen van kwantitatieve en kwalitatieve gegevens**, zoals aanbevolen door artikel 11 van het Verdrag van Istanboel, met behulp van participatieve methodes, **opgesplitst naar sekse en naar leeftijd**, met de bedoeling:
- benchmarks vast te stellen die kunnen helpen om te meten in welke mate de genderkloof verkleint bij het uitvoeren van Agenda 2030;
 - inzicht te bieden in de specifieke uitdagingen voor vrouwen en meisjes en daar doeltreffende en daadwerkelijke antwoorden op te bieden;
 - indicatoren te ontwikkelen om de doeltreffendheid van de interventies te meten.
29. De **wetgeving en de regelgeving in verband met de nieuwe informatie- en communicatietechnologieën (ICT)** herzien. Bedrijven die het debat op digitale platformen beïnvloeden, moeten de principes van gepaste zorgvuldigheid (*due diligence*) naleven om ervoor te zorgen dat de media en de technologie geweld op vrouwen en meisjes (als digitale gebruikers of actoren) niet bevorderen of tolereren en te vermijden dat zij schadelijke en stereotiepe voorstellingen van vrouwen en meisjes bestendigen.

Voor de Belgische ontwikkelingssamenwerking

30. **Bijkomende middelen** vrijmaken om die te investeren in de **strijd tegen geweld op vrouwen en meisjes**. Een **jaarlijkse verhoging met minstens 10%** zou die beleidsprioriteit zichtbaar maken op budgettair vlak.
31. **Gender en het voorkomen en uitbannen van geweld op vrouwen en meisjes, en ook van schadelijke praktijken**, systematisch opnemen in de **respons van de Belgische ontwikkelingssamenwerking en de humanitaire hulp** op de uitdagingen van **COVID-19** in de partnerlanden en bij de partnerorganisaties.

2. Context

2.1. Algemene context

1. De voorbije 25 jaar is er onmiskenbaar vooruitgang geboekt voor de rechten en empowerment van vrouwen en meisjes, maar die vorderingen verlopen traag en gebeuren niet overal in dezelfde mate. Het uitbannen van geweld op vrouwen en meisjes en de volledige en effectieve deelname van vrouwen aan de besluitvorming in de publieke ruimte moeten opnieuw bovenaan komen op het lijstje met beleidsprioriteiten. Er moet meer gebeuren en er moet meer systematisch worden gewerkt, vanuit een intersectionele aanpak op basis van de mensenrechten⁹. Veel elementen¹⁰ zijn immers onlosmakelijk met elkaar verbonden om de beloften van Agenda 2030, van het actieprogramma van Beijing en van de agenda voor “Vrouwen, Vrede en Veiligheid” waar te maken.

⁹ Advies van de Adviesraad Gender en Ontwikkeling over gendergelijkheid door ontwikkelingssamenwerking, 9 oktober 2020.

¹⁰ We denken in het bijzonder aan het bevorderen en beschermen van de mensenrechten van vrouwen; het opheffen van discriminerende wetten en nefaste praktijken; gendermainstreaming in alle beleid en de planning van overheidsacties; het in vraag stellen van nefaste sociale normen en de strijd tegen genderstereotypes; het opnemen van vrouwen in alle besluitvormingsprocessen en domeinen, ook in de processen voor conflictoplossing en vredesopbouw; de betrokkenheid van mannen en jongens om toxische mannelijkheid aan te klagen; de aanwezigheid van sterke nationale mechanismen voor gendergelijkheid; het verzamelen van gegevens opgesplitst per geslacht; het instellen van een cultuur van verantwoordelijkheid en het opvolgen van gendergelijkheid in de samenleving voor een doeltreffende beleidsuitvoering.

2. Bovendien heeft de COVID-19-pandemie een ongeziene sociale, economische en financiële crisis veroorzaakt, die tot nieuwe verstoringen heeft geleid en de armsten en de meest kwetsbaren op aarde heeft getroffen. Overal ter wereld zorgen vrouwen mee voor een doeltreffende en inclusieve respons op COVID-19, van de hoogste beslissingsniveaus tot de diensten op de eerste lijn¹¹. Maar toch blijven mannen de belangrijkste besluitvormers bij het uitstippelen en uitvoeren van de respons op de pandemie. Dit weerspiegelt de reeds bestaande ongelijkheden, maar de pandemie gaat ook gepaard met risico's die de situatie kunnen verergeren: veel vrouwen moeten nu een zwaardere last dragen op het vlak van onbetaalde zorg en huishoudelijk werk; ze krijgen ook te maken met een opflakking van intrafamiliaal geweld; ze staan voor het dilemma om te blijven werken of hun kinderen op te vangen door de gevolgen van de gezondheidsmaatregelen op het onderwijs en de kinderopvang; of ze moeten voor hun activiteiten overschakelen naar de digitale sfeer hoewel vrouwen in veel regio's in de wereld minder toegang hebben tot de nieuwe informatie- en communicatietechnologieën dan mannen¹². De situatie dreigt nog erger te worden door besparingen die gevolgen hebben voor openbare diensten als gezondheidszorg en onderwijs, waar vrouwen als werkneemsters oververtegenwoordigd zijn en waarvan zij afhankelijk zijn om de last van niet-betaald reproductief werk te verlichten.
3. Vrouwen liggen steeds meer onder vuur in het politieke en openbare leven. Vrouwen die opkomen voor de mensenrechten, worden bijzonder bedreigd. Met het inkrimpen van de ruimte voor de burgers komt ook het principe van verantwoordelijkheid voor het naleven van de verbintenissen inzake gendergelijkheid steeds meer in het gedrang¹³. De organisaties voor vrouwenrechten uit de civiele maatschappij spelen een heel belangrijke rol door de beleidsmakers ter verantwoording te roepen over de verdediging van de rechten van vrouwen en meisjes en over het toezicht op de uitvoering van het beleid. Er zijn instellingen en mechanismen nodig voor het uitwerken van een participatief en inclusief beleid, zodat de civiele maatschappij in dat verband haar rol kan spelen.

2.2. Context in verband met de volledige en effectieve deelname van vrouwen aan de besluitvorming in de publieke ruimte

4. De volledige en volwaardige deelname van vrouwen is van essentieel belang omwille van rechtvaardigheid en gelijkheid, maar ook om de wetten en het beleid inzake gendergelijkheid te laten vooruitgaan en de doelstellingen voor duurzame ontwikkeling te bereiken. Er zijn vandaag meer vrouwen zichtbaar in functies met beslissingsbevoegdheid dan 25 jaar geleden. Maar vrouwen zijn nog altijd duidelijk ondervertegenwoordigd in alle aspecten van de besluitvorming. Amper iets meer dan een vijfde van de ministerfuncties wordt uitgeoefend door een vrouw¹⁴. In sommige landen zijn vrouwen helemaal niet vertegenwoordigd. De voorbije vijftig jaar kenden 85 landen¹⁵ geen vrouwelijk staatshoofd. De voorbije 25 jaar is de vertegenwoordiging van vrouwen in de nationale parlementen verdubbeld, van 12% in 1995 naar een wereldgemiddelde van 24,3% in 2019¹⁶, maar dat is nog altijd

¹¹ Vrouwen vertegenwoordigen 70% van de werknemers op de eerste lijn in de sectoren van de gezondheidszorg en de sociale diensten. Zie: UN Women, COVID-19 : Les femmes en première ligne - Verklaring van Phumzile Mlambo-Ngcuka, Uitvoerend Directeur van UN Women, 20 maart 2020.

¹² Freizer, S. et al., (2020), COVID-19 and women's leadership: From an effective response to building back better, UN Women.

¹³ Economische en Sociale Raad van de Verenigde Naties, Examen et évaluation des suites données à la Déclaration et au Programme d'action de Beijing et aux textes issus de la vingt-troisième session extraordinaire de l'Assemblée générale, Verslag van de Algemeen Secretaris, 13 januari 2020, E/CN.6/2020/3

¹⁴ World Economic Forum, (2019), Global Gender Gap Report 2020.

¹⁵ *Ibidem*.

¹⁶ Economische en Sociale Raad van de Verenigde Naties, (2020). *Op cit.*

ver onder de helft. Bovendien zijn er in 26 staten minder dan 10% vrouwelijke parlementsleden. De meeste van die staten gebruiken een meerderheidskiessysteem en hun wetgeving legt geen genderquota's op¹⁷. Tegen het huidige tempo en zonder bijkomende actie zal het nog 94,5 jaar duren om de genderkloof in de nationale parlementen te dichten¹⁸.

5. Tegelijk is het aantal vrouwen met een hoge functie in de publieke en de privésector gestegen, maar ook dat aantal ligt nog ruim onder de helft. Op wereldvlak is 36% van de hogere kaderleden een vrouw. De aanwezigheid van vrouwen in de raden van bestuur van bedrijven of bij de hoogste leidinggevenden ligt lager. Minder dan één bedrijf op vijf in de wereld wordt geleid door een vrouw. In de OESO-landen vertegenwoordigen vrouwen gemiddeld slechts 22,3% van de leden van de raad van bestuur van overheids- en privébedrijven en -instellingen. In de groeielanden ligt de participatie van vrouwen lager, zoals in China met 9,7% en in India met 13,8%¹⁹.
6. De rol van vrouwen en hun actieve deelname aan de besluitvorming op het gebied van vrede en veiligheid, in alle stadia van het proces, zijn twee wezenlijke elementen voor een beter beleid en voor rechtvaardiger vredesakkoorden²⁰. Maar vrouwen zijn nog altijd grotendeels uitgesloten van de officiële vredesprocessen. Tussen 1992 en 2018 waren er in de belangrijkste vredesprocessen slechts 13% vrouwelijke onderhandelaars, 3% vrouwelijke bemiddelaars en 4% vrouwelijke ondertekenaars²¹.
7. Tussen 2016 en 2017 kwam slechts 0,2% (82 miljoen dollar) van de totale bilaterale hulp aan landen in een situatie van kwetsbaarheid of crisis rechtstreeks terecht bij vrouwenorganisaties²². Er bestaan nochtans strategische instrumenten om de financiering van gendergelijkheid aan te moedigen in programma's voor vrede en veiligheid, waaronder fondsen voor gemeenschappelijke financiering zoals het Fonds voor Vredesopbouw, het Centraal Fonds voor Noodinterventies en het Fonds voor Vrouwen, Vrede en Humanitaire Actie. Dat laatste Fonds heeft meer dan 9 miljoen dollar toegekend aan vrouwenorganisaties in tien landen en wil tegen eind 2020 tot 40 miljoen dollar toewijzen²³.
8. De voorbije jaren is de internationale financiering van het beleid en programma's voor gendergelijkheid toegenomen, maar dat is nog altijd onvoldoende in vergelijking met wat nodig is om de verplichtingen ter zake na te komen. Tussen 2009 en 2016-2017 steeg het aandeel van de bilaterale hulp van de OESO-landen voor gendergelijkheid²⁴ van 23% tot 36,5 %²⁵. Maar de hulp die werd toegekend aan gendergelijkheid als voornaamste doelstelling daalde van 7% tussen 2016 en 2017 en maakte in de periode 2016-2017 maar 4% van het totaal meer uit²⁶. Eenzelfde vaststelling geldt in landen met een situatie van kwetsbaarheid en conflict. Hoewel het wereldwijde aandeel van de hulp voor gendergelijkheid daar met 42,6% een recordniveau haalde, werd slechts 4,9% van dat hulpbedrag besteed aan programma's of projecten die het verbeteren van gendergelijkheid of empowerment van vrouwen als voornaamste doelstelling hadden.

¹⁷ *Ibidem*.

¹⁸ World Economic Forum, (2019). *Op cit.*

¹⁹ *Ibidem*; OCDE, Gender, institutions and development database, female share of seats on boards of the largest publicly listed companies.

²⁰ WILPF, (s.d.), Why Women, Peace and Security, Proof: Impact and cases.

²¹ Economische en Sociale Raad van de Verenigde Naties, (2020). *Op cit.*

²² *Ibidem*.

²³ *Ibidem*.

²⁴ Voornaamste doelstelling + belangrijke doelstelling volgens de marker voor het hulpbeleid ter ondersteuning van gendergelijkheid van het DAC.

²⁵ Economische en Sociale Raad van de Verenigde Naties, (2020). *Op cit.*

²⁶ *Ibidem*.

2.3. Context in verband met het uitbannen van geweld op vrouwen en meisjes

9. Geweld op vrouwen en meisjes is een schending van de mensenrechten en vormt een discriminatie van vrouwen en meisjes. Het gaat om alle gewelddaden op basis van gender die één enkele keer of herhaald voorkomen en die voor de vrouwen en de meisjes (kunnen) leiden tot schade of lichamelijk, seksueel en/of reproductief, psychologisch of economisch lijden, en ook het dreigen met dergelijke handelingen, dwang of willekeurige vrijheidsberoving, zowel in het openbaar als het privéleven. Vrouwen en meisjes ondergaan velerlei en deels overlappende vormen van geweld, vooral gepleegd door mannen, in allerlei verschillende situaties en verschillende contexten (op het werk, binnen het huwelijk, binnen het gezin, de gemeenschap of de samenleving)²⁷.
10. Het geweld treft vrouwen en meisjes ongeacht hun land, hun onderwijsniveau en de sociaaleconomische groep waartoe ze behoren. Hoewel er op wereldschaal maar weinig gegevens worden verzameld over geweld binnen specifieke groepen of situaties, worden vrouwen en meisjes nog meer het slachtoffer van geweld wanneer zij velerlei vormen van discriminatie ondergaan of bijzonder worden achtergesteld op basis van hun seksuele geaardheid²⁸, een beperking²⁹, hun migratiestatus³⁰, het behoren tot een inheems volk, enz. Bovendien worden alle vormen van geweld op vrouwen en meisjes nog verergerd door situaties van humanitaire crisis, pandemie en conflict³¹.
11. Door de COVID-19-pandemie is het geweld op vrouwen en meisjes toegenomen. UN Women spreekt in dat verband van de “schaduw-pandemie”³². De lockdownmaatregelen helpen de verspreiding van het virus tegengaan, maar hebben ook als gevolg dat vrouwen en meisjes die het slachtoffer zijn van huiselijk geweld geïsoleerd raken van de personen en diensten die hen kunnen helpen. Een onderzoek uit april 2020 toonde aan dat een zes maanden durende lockdown zou leiden tot 31 miljoen bijkomende gevallen van gendergerelateerd geweld³³. De Ebolapandemie had al bewezen dat allerlei

²⁷ Economische en Sociale Raad van de Verenigde Naties, Examen et évaluation des suites données à la Déclaration et au Programme d'action de Beijing et aux textes issus de la vingt-troisième session extraordinaire de l'Assemblée générale, Verslag van de Algemeen Secretaris, 13 januari 2020, E/CN.6/2020/3; UN Women, Prévenir les conflits, transformer la justice, obtenir la paix : étude mondiale sur la mise en œuvre de la résolution 1325 du Conseil de sécurité des Nations Unies, New York, 2015.

²⁸ De Onafhankelijke Deskundige voor de bescherming tegen geweld en discriminatie op grond van seksuele geaardheid en genderidentiteit publiceerde in mei 2020 een verpletterend verslag over de omvang van het geweld en seksueel geweld, onder andere ook over de “corrigerende verkrachting” van lesbische, biseksuele en transgender vrouwen en homo- en transgender mannen in alle regio's van de wereld. Zie Raad voor de Mensenrechten, Pratique des thérapies dites « de conversion », 1 mei 2020, A/HRC/44/53

²⁹ Uit een wereldwijd onderzoek van het Bevolkingsfonds van de Verenigde Naties blijkt dat meisjes en jonge vrouwen met een beperking tot 10 keer meer gendergerelateerd geweld ondergaan dan hun valide sekse- en leeftijdgenotes. Meisjes met een intellectuele beperking zijn bijzonder kwetsbaar voor seksueel geweld. Zie: Bevolkingsfonds van de Verenigde Naties, Jeunes handicapés : étude pour mettre fin à la violence basée sur le genre et l'application des droits liés à la santé sexuelle et reproductive, juli 2018.

³⁰ Een onderzoek uit 2012 schatte dat 69,3% van de vrouwelijke migranten, inclusief de vluchtelingen, sinds hun aankomst in Europa het slachtoffer zijn geweest van seksueel geweld. De daders daarvan zijn vaak professionele medewerkers of Europese burgers. Deze studie schetst de omvang van het probleem van seksueel geweld op vrouwelijke migranten in Europa, in vergelijking met Europese meisjes en vrouwen ouder dan 15 jaar, van wie 11% in hun leven te maken krijgt met seksueel geweld. Zie Gianna Robbers, Gunta Lazdane, & Dinesh Sethi, Sexual violence against refugee women on the move to and within Europe, *in* Entre Nous, N° 84, Wereldgezondheidsorganisatie, 2016

³¹ Economische en Sociale Raad van de Verenigde Naties, 13 januari 2020, *Op cit.*; UN Women, 2015, *Op. Cit.*

³² UN Women, La violence à l'égard des femmes, cette pandémie fantôme – Verklaring van Phumzile Mlambo-Ngcuka, Uitvoerend Directeur van UN Women, 6 april 2020

³³ Bevolkingsfonds van de Verenigde Naties, Johns Hopkins University & Victoria University, Impact of the COVID-19 Pandemic on Family Planning and Ending Gender-based Violence, Female Genital Mutilation and Child Marriage, 27 april 2020

vormen van geweld erger worden in een context van crisis, met name mensenhandel, kindhuwelijken, seksuele uitbuiting en seksueel misbruik. Gelijkaardige trends werden vastgesteld in verband met COVID-19³⁴. Dat is trouwens ook de reden waarom de Algemeen Secretaris van de Verenigde Naties de regeringen heeft opgeroepen om van preventie en herstel van geweld op vrouwen en meisjes een centraal onderdeel te maken in de nationale plannen voor interventies tegen COVID-19³⁵. De COVID-19-pandemie mag dan ook in geen geval dienen als voorwendsel voor regeringen om de financiering voor gendergelijkheid en de strijd tegen geweld op vrouwen en meisjes te verminderen, anders toe te wijzen of te schrappen.

12. Geweld op vrouwen en meisjes is een van de meest voorkomende schendingen van de mensenrechten, met femicide als ultieme uiting. Wereldwijd is 17,8% van de vrouwen tussen 15 en 49 jaar de voorbije twaalf maand het slachtoffer geweest van seksueel of fysiek geweld door een intieme partner³⁶. In de minst ontwikkelde landen bedraagt dat cijfer 24%³⁷. Er bestaan maar weinig recente gegevens over seksueel geweld door andere personen dan de partner. En er zijn ook geen wereldwijde gegevens beschikbaar over seksuele intimidatie, hoewel die vaak voorkomt op het werk en in de publieke en de privésfeer, zoals werd aangetoond door wereldwijde en nationale bewegingen als #NiUnaMenos, #MeToo, #Doyna of #BalanceTonPorc. Al die bewegingen willen de stilte doorbreken om de aandacht te vestigen op het alomtegenwoordige, systemische en structurele karakter van geweld op vrouwen en meisjes, om te eisen dat nieuwe maatregelen om geweld te voorkomen en om bescherming en herstel te bieden voor slachtoffers worden goedgekeurd en te eisen dat de plegers van geweld verantwoording voor hun daden moeten afleggen voor het gerecht.
13. In verband met de schadelijke praktijken³⁸ schat UNICEF dat 650 miljoen vrouwen en meisjes in de wereld vandaag zijn getrouwd vóór de leeftijd van 18 jaar³⁹. Het wereldwijde cijfer van kindhuwelijken, huwelijken op te jonge leeftijd en gedwongen huwelijken is het voorbije decennium gedaald: het aandeel jonge vrouwen dat als kind is getrouwd, daalde van 1 op 4 tot ongeveer 1 op 5⁴⁰. Ondanks die vooruitgang trouwen er nog elk jaar 12 miljoen meisjes die eigenlijk nog kind zijn⁴¹. Door de sluiting van de scholen en de toenemende armoede als gevolg van de COVID-19-pandemie zouden nog meer meisjes in gevaar kunnen komen⁴². Bovendien zijn volgens de gegevens uit 31 landen in drie continenten minstens 200 miljoen vrouwen en meisjes onderworpen aan vrouwelijke genitale verminking⁴³. Op dertig jaar tijd is het aantal gevallen in die 31 landen verminderd: vandaag heeft ongeveer één meisje op drie tussen 15 en 19 jaar die praktijk ondergaan, dertig jaar geleden was dat nog één op twee⁴⁴. Maar niet alle landen hebben vooruitgang geboekt en het tempo waartegen die misbruiken verdwijnen, ligt niet overal even hoog⁴⁵. Door het stilvallen van preventieprogramma's als

³⁴ UN Women, COVID-19 and Ending Violence Against Women and Girls, 7 april 2020

³⁵ Verenigde Naties, Policy Brief: The Impact of COVID-19 on Women, 9 april 2020

³⁶ Ibidem

³⁷ Ibidem

³⁸ Er bestaan verschillende vormen van schadelijke praktijken, zoals genitale verminking, kindhuwelijken, huwelijken op te jonge leeftijd, gedwongen huwelijken, polygamie, zogenaamde eremisdaden en geweld in verband met de bruidsschat. kindhuwelijken, huwelijken op te jonge leeftijd, gedwongen huwelijken en genitale verminking van vrouwen hebben een aanzienlijke impact op de gezondheid en de seksuele en reproductieve rechten van meisjes en vrouwen. zie: Comité voor de uitbanning van discriminatie van vrouwen en Comité voor de rechten van het kind, Gezamenlijke Algemene Aanbeveling 31.

³⁹ UNICEF, Child Marriage, april 2020:

⁴⁰ Ibidem

⁴¹ Ibidem

⁴² Verenigde Naties, Rapport sur les objectifs de développement durable, 2020

⁴³ UNICEF, Female genital mutilation (FGM), februari 2020: <https://www.unicef.org/protection/female-genital-mutilation>

⁴⁴ Ibidem

⁴⁵ Ibidem

gevolg van COVID-19 zouden er het komende decennium twee miljoen gevallen van vrouwelijke genitale verminking kunnen voorkomen die anders te vermijden waren geweest⁴⁶.

14. Mensenhandel en de seksuele uitbuiting die ermee gepaard gaat, vormen nog altijd een wereldwijd probleem. In 2016 waren er 24.000.000 slachtoffers, vooral volwassen vrouwen⁴⁷. Ook meisjes worden steeds meer het slachtoffer van mensenhandel. Meer dan 70% van de slachtoffers van mensenhandel zijn vrouwen en meisjes, en bij meer dan vier vrouwen op vijf en bijna drie meisjes op vier gebeurt dat met het oog op seksuele uitbuiting⁴⁸. Een onderzoek uit 2018 door de Financial Action Task Force (FATF) schat de winsten uit de mensenhandel op 150 miljard dollar per jaar – dat is vijf keer meer dan bij de vorige berekening in 2011⁴⁹. Bovendien maken vrouwen ook 35% uit van de slachtoffers van mensenhandel voor dwangarbeid. Het Vluchtelingenagentschap van de Verenigde Naties gaat ervan uit dat mensen die nood hebben aan internationale bescherming, die zich op onregelmatige wijze verplaatsen of zich gedurende langere tijd in een vluchtelingensituatie bevinden, bijzonder kwetsbaar zijn voor mensenhandel. Zij lopen ook het risico dat ze niet de hulp kunnen inroepen van de overheid van een staat om een eind te maken aan hun situatie van uitbuiting⁵⁰. Veel landen in Afrika ten zuiden van de Sahara, in Zuid-Azië en sommige regio's in Oost-Azië hebben nog altijd niet voldoende capaciteit om gegevens over de mensenhandel bij te houden en uit te wisselen⁵¹.
15. De nieuwe informatie- en communicatietechnologieën (ICT) vormen voor veel vrouwen en meisjes een bijkomende bron van aanhoudend geweld. Ondanks de mogelijkheden tot empowerment die de digitale technologieën kunnen bieden, kan ICT ook bijdragen aan geweld op het werk, onder andere in het kader van werkgerelateerde communicatie zoals vermeld in artikel 3 van de Conventie nr. 190 van de IAO over geweld en intimidatie, en ook aan partnergeweld. ICT wordt verder ook gebruikt om vrouwen en meisjes in de prostitutie te lokken⁵². Vrouwen en meisjes liggen ook onder vuur om verschillende redenen als gevolg van hun status maar ook hun activiteiten: als actievoerster, feministe, journaliste, omdat ze werken in sectoren die worden gedomineerd door mannen, als parlementslid, enz. Door de kuddementaliteit, de anonimiteit en de alomtegenwoordigheid van de online aanvallen vergroot het gevoel van straffeloosheid bij de daders en gaan de verkrachtingen door.⁵³
16. Het geweld op vrouwen en meisjes, in al zijn vormen, vindt zijn oorsprong in een aantal onderling samenhangende factoren die de historisch ongelijke verhoudingen van macht en dominantie tussen vrouwen en mannen weergeven⁵⁴. Het ontbreken van wetgeving, het gebrek aan handhaving van wetten en het voortbestaan van discriminerende maatschappelijke normen, genderstereotypes en culturele vooroordelen zijn allemaal factoren die bijdragen aan het geweld waarvan vrouwen en meisjes het slachtoffer zijn. Vrouwen en meisjes beschermen tegen geweld, discriminatie, stigmatisering en stereotypes is van essentieel belang om te komen tot daadwerkelijke gelijkheid en om de 17 doelstellingen voor duurzame ontwikkelen (SDG's) te bereiken, met name SDG 5⁵⁵. Geweld kan vrouwen en meisjes gevangen houden in armoede, hun keuzes beperken, evenals hun toegang tot

⁴⁶ Bevolkingsfonds van de Verenigde Naties, Johns Hopkins University & Victoria University, *op.cit.*

⁴⁷ United Nations office on Drugs and crime, Global Report on Trafficking in Persons 2018

⁴⁸ Ibidem

⁴⁹ Financial Action Task Force, Financial Flows from Human Trafficking, augustus 2018

⁵⁰ UNHCR, Website, Nos activités > Asile et migrations > Traite des êtres humains

⁵¹ Ibidem

⁵² Mapping the state of online violence against women and girls in Europe, European Women's Lobby, 2017

⁵³ Ibidem

⁵⁴ Economische en Sociale Raad van de Verenigde Naties, *Op.cit.*

⁵⁵ Ibidem.

onderwijs, tot anticonceptie, waardig werk⁵⁶ en tot deelname aan het politieke en openbare leven. Bovendien lopen vrouwen en meisjes door extreme armoede een groter risico van geweld, bijvoorbeeld wanneer ze water halen of brandhout of voedsel verzamelen. Verder is geweld op vrouwen en meisjes een van de eerste signalen die wijzen op een conflict.⁵⁷ Geweld komt ook vaker voor in tijden van conflict en daarom is het dus nodig om te werken aan een vreedzame samenleving en de dieperliggende oorzaken van conflicten aan te pakken.

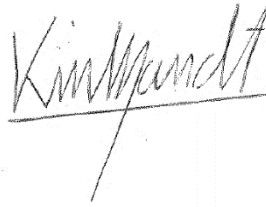
17. Het Bevolkingsfonds van de Verenigde Naties heeft een schatting gemaakt van de ontbrekende financiering om binnen SDG 5 (over gendergelijkheid) doel 5.2 over de uitbanning van alle vormen van geweld op vrouwen en meisjes en doel 5.3 over de uitbanning van alle schadelijke praktijken te bereiken. Er ontbreekt vandaag 58,725 miljard⁵⁸ om die doelen te bereiken wat betreft het uitbannen van gendergerelateerd geweld in 132 prioritaire landen, het uitbannen van vrouwelijke genetische mutilatie in 31 prioritaire landen en het uitbannen van kindhuwelijken in 68 landen waar deze praktijk sterk verspreid is. Binnen de Belgische officiële ontwikkelingssamenwerking waren er in de periode 2015-2018 21 programma's die de code in verband met geweld op vrouwen⁵⁹ hebben gebruikt, voor een gecumuleerd bedrag van 12 311 623,51€. Maar een uitgebreide analyse van Plan International België wijst uit dat 60 andere programma's, goed voor een totaal bedrag van 41 899 892,85 €, tijdens dezelfde periode de code in verband met geweld op vrouwen niet hebben gebruikt, ook al hadden ze wel het doel om te strijden tegen geweld op vrouwen en meisjes.

Voor de Adviesraad Gender en Ontwikkeling,

Lina Neeb
Voorzitter Adviesraad Gender en Ontwikkeling

Katinka In't Zandt
Vicevoorzitter Adviesraad Gender en
Ontwikkeling

Advies van de Adviesraad Gender en Ontwikkeling, met de steun van de werkgroepen:

- "CSW – participatie" onder voorzitterschap van de Nederlandstalige Vrouwenraad, met als leden çavaria, de Franstalige Vrouwenraad, Enabel, Le monde selon les femmes, Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen, Plan International België en de UMONs; en
- "Geweld" onder voorzitterschap van de Franstalige Vrouwenraad, met als leden Amnesty International België, CSC, CGSLB, CNCDD-11.11.11, Le Monde selon les femmes, Plan International België en Sensoa.

⁵⁶ Aanbeveling nr. 204 van de IAO betreffende de transitie van een informele naar een formele economie is een instrument dat de onzekere situatie van vrouwen kan verbeteren en dus mogelijk bepaalde vormen van geweld waaronder vrouwen te lijden hebben, kan verminderen.

⁵⁷ Ibidem.

⁵⁸ Bevolkingsfonds van de Verenigde Naties, Évaluation du coût des trois résultats transformateurs, 2019

⁵⁹ Code 15180 van de SNPC van de OESO.